



Viðtakandi: Menningarráð
Sendandi: Steinþór Einarsson, sviðsstjóri MÍR

Reykjavík, 29. september 2026

MIR26060020

SKÝRSLA

Á fundi menningaráðs dags. 26. júní 2026 var sviðsstjóra menningar- og íþróttasviðs falið að kortleggja möguleika tengda því að nýta Viðey í auknu mæli og þá með áherslu á að eyjan verði nýtt sem öflugt menningar- og útivistarsvæði. Hluti af þeirri vinnu átti að felast í því að safna saman þeim upplýsingum og gögnum sem þegar hafa verið unnin síðastliðin ár á vegum borgarinnar og tengdra aðila og varða Viðey.

Gögnum varðandi Viðey hefur í samræmi við framangreint verið safnað saman og hér að neðan eru dregin saman helstu atriði sem fram koma í umræddum gögnum.

Þær tillögur sem hafa verið unnar á vegum borgarinnar og varða framtíð Viðeyjar eiga það sameiginlegt að vera nokkuð hófstilltar að því leytinu til að þær hafa ekki gert ráð fyrir umfangsmikilli uppbyggingu eða nýrri byggð. Í tillögunum hefur áhersla verið á markvissari þróun innan þeirra verndarsjónarmiða sem gilda um eyjuna. Áhersla hefur verið á að varðveita sérstöðu Viðeyjar sem friðsæla náttúru-, sögu- og menningarperlu í borgarlandinu um leið og unnið yrði að því að bæta aðgengi, miðlun og upplifun gesta.

Í fyrri tillögum og skýrslum hefur framtíðarsýn að meginstefnu byggt á því að tryggja áfram friðsæld og náttúru í Viðey, að sögu og menningu í eyjunni verði gert hátt undir höfði og fræðsla og tengsl barna og ungmenna við eyjuna aukin. Flestar tillögur hafa einnig gengið út að bæta nýtingu núverandi mannvirkja þótt tillögur til þess hafi verið ólíkar. Þá hefur hluti tillagna lagt áherslu á að auka friðarhlutverk Viðeyjar sem hýsir Friðarsúluna og að eyjunni verði gefið aukið hlutverk til að hýsa lista- og menningarviðburði. Í seinni tíma skýrslum má sjá aukna áherslu á bætt aðgengismál í Viðey. Jafnframt hefur rík áhersla verið lögð á að tryggja viðhald þeirra mannvirkja sem eru í eyjunni, ekki síst Viðeyjarstofu og -kirkju, sem eru elstu og merkustu byggingar í eigu Reykjavíkurborgar. Þær eru friðlýstar og heyra því undir lög um menningarminjar og umsagnar Minjastofnunar. Endurgerð þeirra fór fram á vegum borgarinnar, af miklum metnaði, fyrir 40 árum. Eðlilegu viðhaldi hefur verið vel sinnt, en nú er komið að því að huga að tímabærri yfirferð og endurnýjum á innviðum húsanna og kerfum, svo sem raflögnum, vatnslögnum og öryggismálum. Hjá því verður ekki komist. Á síðustu mánuðum hafa komið upp tilvik þar sem lagnir hafa gefið sig og er það áminning um að ganga þarf rösklega til verks áður en óbætanlegt tjón hlýst af.



Reykjavík



Nýleg stefna með áherslu á fræðslustarf og börn/ungmennni

Í nýlegustu stefnunni sem hefur verið unnin fyrir Viðey, *Stefna fyrir Viðey, samantekt stýrihóps frá nóvember 2025*, var m.a. lagt til að öll grunnskólabörn í Reykjavík heimsæki Viðey a.m.k. einu sinni á skólagöngu sinni, mótaðir verði sérstakir fræðslupakkar fyrir skóla, efld verði útikennsla, náttúrulæsi, friðarfræðsla og staðartengt nám og aukið samstarf verði við skóla- og frístundasvið, Háskóla Íslands og aðra fræðsluaðila. Þessar tillögur hafa ekki verið útfærðar frekar og hafa því ekki náð fram að ganga. Ætla má að þessar tillögur myndu allar leiða til kostnaðarauka fyrir Reykjavíkurborg og þyrfti því í raun að vera fyrsta skref að skoða fjármögnun ef til stæði að taka þær til frekari rýni og koma þeim á framkvæmdastig.

Tillögur sem hafa lagt áherslu á friðarstarf, listir og menningu

Í gegnum tíðina hafa ítrekað komið fram tillögur þar sem vilji hefur staðið til að leggja aukna áherslu á að nýta tækifæri sem talin eru felast í að efla Viðey sem friðarstað. Á eyjunni er Friðarsúlan, hugmyndir hafa staðið til að byggja upp nýtt verk „Friðarósk“ (Peace House) eftir Yoko Uno og hugmyndir verið um að auka samstarf við Höfða friðarsetur og efla fræðslu, ráðstefnur og samkomur í eyjunni sem ýta undir friðarboðskap. Aðrar tillögur hafa bent á sóknarfæri í að hafa leiðsögn um listaverk sem eru í Viðey (Friðarsúluna og Áfanga eftir Richard Serra), auka miðlun, námskeiðahald og fjölga listaverkum í eyjunni.

Mannvirki í Viðey og möguleikar til bættrar nýtingar

Í gegnum tíðina hefur verið litið til þess hvort nýta megi betur þau mannvirki sem þegar eru til staðar fremur en að byggja ný. Meðal þeirra mannvirkja sem eru á eyjunni eru: Viðeyjarstofa, Viðeyjarkirkja, Skólahúsið, Ráðsmannshúsið, Naustið og Vatnstankurinn. Vissulega mætti skoða möguleika til aukinnar nýtingar á þessum húsakostum s.s. fyrir fundi, ráðstefnur, viðburði, listamanna- eða fræðimannadvöl en aðgengismál og skortur á nútímainnviðum hefur verið hindrun. Flest mannvirki eru í þörf fyrir viðhald og endurbætur, líkt og áður segir.

Helstu áskoranir varðandi frekari nýtingu og uppbyggingu í Viðey

Aðgengismál

Kortlagning á áskorunum sem kunna að vera fyrir hendi ræðst eðli máls samkvæmt af þeim nýtingartillögum sem eru til skoðunar á hverjum tíma. Í þeim gögnum sem liggja frammi og lúta að greiningu á Viðey hafa aðgengismál gjarnan verið nefnd sem stór áskorun. Þá helst aðkoma frá Skarfabakka, bryggjuaðstaða, leiðin frá bryggju að Viðeyjarstofu, aðgengi að Viðeyjarstofu og kirkju, salernisaðstaða og gönguleiðir. Þá er aðgengi ekki gott fyrir hreyfihamlaða og skynsegin gesti. Helstu aðgengisverkefni hafa verið kostnaðarmetin, þ.e. nýr aðkomustígur, lyfta, rampur, rafmagnsbíll fyrir gestaflutninga og endurnýjun timburtrappa og hefur heildarkostnaður vegna þessara lágmarksframkvæmda verið metinn á um 228-277 m.kr. Flest þróunarverkefni eru háð



Reykjavík



Því að ráðist verði í úrbætur á þessu sviði. Faxaflóahafnir eiga og sinna bryggjumannvirkjum í landi og í Viðey. Nýverið var bætt úr aðgengismálum á þeirra vegum í Bæjarvör, í Viðey.

Náttúru- og menningarvernd

Þá er áskorun að útfæra þróunarhugmyndir sem samræmast vel náttúru- og menningarvernd. Framkvæmdir í eyjunni þyrftu í öllu falli að taka mið af: hverfisvernd, fornminjum, menningarlandslagi, fuglalífi, náttúrufari eyjunnar og mögulegri friðlýsingu í framtíðinni náí áform um slíkt fram að ganga. Þetta setur skýr mörk um umfang framkvæmda og mannvirkjagerðar.

Skipulagsmál

Deiliskipulag hefur ekki verið unnið fyrir Viðey og í þeim tillögum sem hafa verið unnar síðastliðin ár hefur ekki verið gert ráð fyrir stærri byggingarframkvæmdum á eyjunni. Þá hefur ekki verið farið í að skoða af neinni alvöru hugmyndir um landtengingu eða brú né verið framkvæmt eiginleg ábatagreining á því að koma slíkri tengingu á. Ef fyrirhugað væri að fara í stærri framkvæmdir á eyjunni þyrfti því að í raun að hefja allan skipulagsundirbúning frá grunni þar sem tillögur í þá veru hafa ekki verið rýndar í fyrri athugunum af neinu ráði, enda hefur gerð deiliskipulags fyrir Viðey ekki verið sett á dagskrá af hálfu Reykjavíkurborgar.

Samantekt

Fyrri stefnumótunarvinna hefur að stærstum hluta miðað að því að sjá sóknartækifæri í Viðey í óbreyttri eða lítillega breytttri mynd. Í öllu falli hafa niðurstöður verið í formi tillagna um bætt aðgengi, eflingu á fræðslu-, friðar- og/eða menningarstarfi.

Ef til stendur að skoða möguleika á áformum sem ganga lengra en þær tillögur sem þegar hafa verið rýndir væri það ráðgjöf sviðsstjóra að hefja þá vinnu með samtali við umhverfis- og skipulagssvið. Þá eru starfsmenn menningar- og íþróttasviðs, sem komið hafa að fyrri vinnu varðandi framtíðarsýn fyrir Viðey boðnir og búnir að aðstoða.

Virðingarfyllst,
Steinþór Einarsson,
sviðsstjóri menningar- og íþróttasviðs